

Spominajmy na swoju křćeńcu

*O ludo, kiž ty křćeny sy
a swojoh Boha znaješ,
po Chrystu mjenuješ so ty,
tuž hlej, zo při nim traješ.
Spomni na wšo dobre, štož ty sy
wot njeho dóstał w křćenicy
na dnju, hdyž křćeny běše.*

*O swjata kupjel, wulka sy!
Ty runjeća ždyn nimaš,
tu na swěće njej' tajkeje;
ty člowski rozom jimaš
a dźiwnu móc nam pokazaš,
ze słowa Božeho ju maš,
kiž wšitko dźiwnje stwori.*

*Džerž, člowječe, to we česći,
daj Bohu dosć tež džaka,
hdyž tebi dary wobradži,
zo wutroba wša skaka;
hdyž ničo nochce zujeselić,
nas dary móža wokřewić.
Tuž chwal je hač do smjerće.*

*O nalož wšitko wužitnje,
hdyž sy ty wučisceny,
a džerž so čisće, póćiwje,
kaž Chrysta wuzwoleny,
zo by ty přišoł k wjeselu
a wón će woblekł njejjesku
a wěčneje' česće drastu.*

Smy křćeni. W dawnych časach njeseše baba nowonarodžene džeći do cyrkwyje k dupje. Džensa džeja staršej a kmótrja z džěšćom w přěnych tyždenjach po porodze do cyrkwyje a farar je tam wukřići.

Lědma štó dopomina so na swoju křćeńcu. Zo njeby so zabyło na křćeńcu, so tutón tema hdys a hdys w cyrkwi rozjima, wosebje na konfirmaciskim dnju. W ewangeliskej cyrkwi je tež nastało něšto kěrlušow, w kotrychž spomina so na wažny podawk na spočatku křescanskeho žiwjenja. Najznačiši z tutej kěrlušow je „Ja sym na twoje mjeno křćeny“. Tež Paul Gerhardt je napisał kěrluš k dopomnjeću na křćeńcu, kotryž je něhdy we wjele spěwarskich stał, tež w našich serbskich. Tola skónčnje so kěrluš wjac tak njespodobaje, dokelž běše přejara dogmatiski. Štyri štučki namakamy na tutej stronje.

Paul Gerhardt dopomina na křćeńcu, dokelž je wona znamjo, na kotrymž spóznaje so cyly Boži lud. Křescan je, štož je křćeny. Tola njedosaha akt na spočatku žiwjenja, křescan dyrbi sej fakt, zo je Bože džěćo, stajnje znowa přiswojić. Mamy při Bohu wostać kaž wón při nas. Haj, štož je so hdy wot Boha zdalował, ma přeco zaso móžnosć, so k njemu nawróćić.

Křćeńca přesahuje člowjeski rozum. Přeco zaso staja so prašenje, što da móže tajki skromny wobrad z wodu wuskutkować? Tola rozsudne je Bože słowo, kotrež je z wodowym ritusom zwjazane. Tak je hižo Luther w Małym katechizmje wučić: „Křćeńca njeje jeno sama woda, ale je woda do Božej kaznje zamknjena a z Božim słowom zawjazana.“ Zakładne Bože słowo ke křćeńcy namakamy pola Marka na 16. stawje: „Štóž wěri a budže wukřćeny, budže zbožny.“

Křćeńca ma etiske konsekwency. Bože kaznje maja so dodžerjeć. Lubosć ma być zakład žiwjenja. Je dobre znamjo, zo wjele křescanow přikladne žiwjenje wjedže a hustodosć tež wjele zamołitosće na so bjerje. Bóh dawa nam trěbne dary, kotrež ni-mamy zanjehać, ale wjele bóle rady wužiwać. Křescanske žiwjenje njeje zrudna naležnosć, ale přinjese nimo wšelakich winowatosćow wjele wjesela. Wone je poťne překwapjenjow a njeskónči na kěrcho-wje. Bóh spjelni swoje slubjenja a wjedže tych, kiž wěrija a su křćeni, skónčnje do wěčnosće.

Jan Malink

Dupa z cyrkwyje we luću, hdžež bu tež wótčinc Jan Arnošt Smoler wukřćeny. Wjes a cyrkej so brunicy dla zhublštej, dupa stajl džensa w Pětrskej cyrkwi w Zhorjelcu.

Foto: J. Maćij

Hódančko

Namakaj sydom sy-
dampismikowych sło-
wow a zapiš je do či-
słowanych rjadkow.
We wuzběhnyem

schodžiku wot ľewa horjeka do prawa dele-
ka čítane pismiki mjenuja w lěće 1964
zemřetu sławnu serbsku organistku.

1. Slepjanski farar do 1938
2. přestrěń wokoło domu, statoka
3. do njeho něhdy čášenki powijachu
4. njewužitny zbytk
5. štož dobreho činimy
6. ma kón pod nohami přikowane
7. małostnik předmjena organistki **Srb**

1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						

Přeprašujemy na kubłanski dzeń

póndźelu, 19. februara 2007,
na Michalskej farje w Budyšinje.

- 9.30 hodž. kemše (farar dr. Buliš,
sup. Malink)
- 11.00 hodž. zańdžene lěto
we wobrazach
- 12.00 hodž wobjed
- 13.00 hodž přednošk dr. S. Musiata:
Jan Radyserb-Wjela
- 14.00 hodž powěšće a informacije
z cyrkwyje a z wosadow
- 15.00 hodž zakončenje

Na slědach wobrazu

„Smilny Samaritan“ wot Horsta Bachmanna z Wukrančic.

Repro: priwatne

Njedawno widžachmy w Pomhaj Bóh (číslo 10/2006, str. 1) wobraz „Hłowa profeta“ wot Horsta Bachmanna z Wukrančic. Wot samsneho wumělca mamy doma wobraz „Smilny Samaritan“ we wulkosci 160 x 100 cm. Molowany je w sylnych barbach, w Pomhaj Bóh pak móžemy jón bohužel jenož jako čornobětu reprodukciju wotčišćeć. Předstajic chcu wosud wobrazu a někotre mysle k jeho wobsahej a interpretaciji. Prošu, zo k temu čítaće w scěnjenu swjateho Lukaša 10,29–37.

Najprjedy k nastaću wobrazu: Wokoło lěta 1985 rozsudzi rada wokrjesa Biskopicy, zo ma so chirurgiski wotdžěl chorownje rozšěríc ze zwjazowacym nowotwarom mjez starymaj chěžomaj. W nowotwarje zarjadowa so lěkarska biblioteka, hdžež mějachu so tež wšědne lěkarske konferency wotměwać. Při scěnach nastajachu so rjane drjewjane regale za knihi a časopisy. Jedna scěna pak wosta swobodna. Nasta mysl, ju wuhotować z wosebitym wobrazom ze strukturowanym powjerchom a z pobočnym wobswětlenjom. Dóstach na-

dawk, zhromadnje z tehdyšim předsydu za kulturu pola rady wokrjesa Biskopicy wudžětać namjet k wobsahej wobrazu. Jako wumělc bu Horst Bachmann, kotryž bě hižo druhe twórby za město zhotowił, wuzwoleny. Zhromadnje wuradžowachmy w konferencnej rumnosći, hdžež běše mjenowana bóčna scěna, wo wobsahu, wulkosci a wuhotowanju wobrazu. Wěste bě, zo dyrbješe wón zwjercha strukturowanu być, zo by so swěca reflektowała.

Wobraz dyrbješe pak na kóždy pad tež něšto wo lěkarskim dźěle wuprajic. Tak wujasnich tehdom wobsah a zmysł lěkarskeho powołanja: Najwažniše je, zo ma lěkar wolu k njesebičnej pomocy choremu čłowjeku a zo pacient tutu pomoc jako tajku spóznaje a přiwozmje. Hustodosć pak je sej chory njewěsty, hač je pomoc prawa. Snadž bychy tež druhe terapije móžne byli? Wšelakore su móžnosće za njedorozumjenja mjez chorym a lěkarjom. Wola, blišemu pomhać, je tež wohrožena přez wšelakore dalše wliwy, kaž běrokratiske zakonje abo njezdžětanosć, njenazhonosć, njewědu a

hłuposć abo tež nabožne předsudki. W najlěpšim padže staj sej pomocnik a pomoc pytaće přezjednaj we woli a w skutkowanju.

Tute problemy a pozadki chirurgiskeho dźěta hodža so po mojim měnjenju derje z přirunanjom wo smilnym Samaritanu zwobraznić. Mój namjet so přiwza a wumělc da so do dźěta. Hdys a hdys móžachmy nastaću twórby přihladować. Běchmy spokojom a zwjeseleni wo přesadzenju ideje do realneho wobrazu. Někak w lěće 1988 móžeše hotowy wobraz na předwidžane městno do lěkarskeje kniharnje. Wobraz namaka powšitkowne přihłosowanje a připóznaće. Kóždy dzeń móžach so z wobrazom rozestajeć a so nad nim wjeselić.

Naša wobraz pokazuje centralny tema: lěkarska pomoc a pacient. Tema nas namoľwa přemyslować wo tutym zjawje abo sobu wučeknyć, kaž to na ľewym boku horjeka widžimy, hdžež měšnik a lewit spěšnje woteńdžetaj. Čłowjeski zakon k pomocy je přez wšelake fakty wohroženy, tež wot „rubježnikow“. Na to pokazuje diaboliska maska nad ľewym ramjenjom pomocnika. Dramatika podawka wotbłyščuje so tež w barbach: čerwjene, módre, zelene, žolte, běle – w cyłku wšo do čémneho, štož so potom přez elektrisku swěcu rozswětli.

Wobraz smědžeše za NDRski čas swoje poselstwo wuprudzić a nam lěkarjam nastorki k přemyslowanju dawać. To pak so njejpacy změni, jako so po přewróće 1989 móžnosć poskići, nowu chorownju natwaric. Tam za naš wobraz njebě wjace městna, ani nic w rumnosći za cyrkwinske potreby. Na moje naprašowanje a slědźenje namakach wobraz w tepjerni, hdžež měješe so zničic. Wumělski ramik běše hižo rozbity. Mi so potom poradzi wobraz wot chorownje legalnje wotkupic a z tym wuchować před zničenjom. Tak přeńdže wobraz do rukow sobuiničatora a namaka nowu domiznu. **dr. Arnošt Wirth**

Wumělc Horst Bachmann, rodženy 1. junija 1927 w Budyšinje, je dnja 12. januara 2007 w starowni w Rózborku zemřěl. Njech wotpočuje w Božim měrje.

Fararjej Miroslavej Hloušekej k wosomdžesaćinam

Ze swojeho žiwjenja nam farar na wuměnk-
ku Miroslav Hloušek powěda:

„Narodźił sym so 9. februara 1927 we wje-
sce Vesec w domje č. 41, w samsnej chěži,
w kotrejž nětko jako wuměnk z hroma-
dnje ze swójbomaj dźowki a wnučka by-
dlu, kotrejž so wo mnje staratej. Vesec slu-
ša do centralneje gmejny Mirová pod
Kozákovem pola Turnova w Libereckim
kraju. Naš dom bě něhdy cyle z drjewa
twarjeny. Před někak 15 lětami so murjo-
wane scěny stajichu, kiž so wotwonka
z drjewom wobložichu. Tak ma domske
z wotmyslom wotwonka napohlad něhdy-
šeho stareho domu. Krajina Českeho raja
je přirodoškitny rezervat a moderny twar
by raz krajiny mylił. Něhdy běše tutón dom
džěl małego ratarskeho statoka. Statok
slušeše wujej a čěce mojej staršeju,
kotraž běštaj bjezdžetaj. Naša swójba z
nimaj bydleše a jimaj pomhaše.

Nan a mać pochadžeštaj wobaj z
ratarskeju swójbomaj. Najprjedy džělaštaj
w škleńčerni, hdyž pak so pozdžišo přesta-
tam džělać, sta so nan z dohladowarjom
dróhow. Za mnje běše předwidžane, zo
budu po zakončenju šule z hospodarjom
na wujowym statoku. Dla teho sym za čas
wójny ratarsku šulu absolwował, ale z
burom so ženje njestach. Hospodariłoj staj
potom město mje mojej staršej, kotraž
wšak potom bórde do prodrustwa zastupić
dyrbještaj.

Mój puć do cyrkwinskeje služby zwiso-
waše z tehdyšimi časowymi wobstejnosće-
mi. Po 1945 so mnozy ludžo do nahranič-
nych kónčin přesydlachu, zo bychy pře-
wzali ležownosće, z kotrychž běchu so
Němcy wuhnali. Z nimi džěchu tež fararjo
a wučerjo, zo bychy tam česke šule a wosa-
dy załožili. Tući pak nětk w nutřkownym
kraju pobrachowachu. Tehdom so mi po-
skici město wučerja nabožiny w Železnym
Brodze, štož sym tež přiwał. Do tuteje
wosady Bratskeje jednoty naša swójba
slušeše, tam běch so jako džěčo tež wu-
křići. Wobdželowach so na zetkanjach
młodžiny a sym ju tež wěsty čas nawjedo-
wał. Zo so tehdom studij bohosłowstwa
přizamkny, njebě připad. Běše to moje pře-
će, služić w cyrkwi našeho knjeza Jezom
Chrysta.

Z Łužiskimi Serbami zeznach so jako stu-
dent w Praze, hdžež tehdy wjele Serbow
studowaše. Wulki zajim za Łužicu zbudži
we mni studentka mediciny Marta Křižan-
ec, pozdžišo zmandželena dr. Cyžowa.
Podobny wliw měješe na mnje prof. dr.
Frinta, lektor serbsčiny na Praskoj uniwer-
sice, wosebje pak senior Kristian Pavel
Lanštják, kotryž by mje rady widzał jako
swojeho naslědnika nastupajo styki ze Ser-
bami. Přistupich Towarstwu přečelow Ser-
bow (SPL), kotrejž nawjedowaše tehdy Vla-

dimír Zmeškal. Hdys a hdys sym jězdził na
jeho zhromadźizny w Praze. Tež na přenje-
j powójskej jězbje z Čech do Łužicy pod
Zmeškalowym nawodom běch hižo mjez
wobdžělnikami. Na tutej jězbje zeznach
wjacorych wuznamnych Serbow, mjez nimi
tež bratra Gerharda Wirtha.

Přeni raz pak běch wo Łužiskich Serbach
słyšał hižo wot swojeje maćerje, kotraž bě-
še zaso wobwliwowana wot swojeho pa-
triotiskeho wučerja, kotryž bě šulerjam
w šuli we Vesecu wo najmjeńšim słowjan-
skim narodze a jeho čěžkim połoženju
w Němskej powědał. Powědanje mojeje
maćerje je mje tak zaběrało, zo chcych
domiznu našich słowjanskich bratrow a
sotrow zeznac. Přez Zmeškala bě mi to poz-
džišo možno.

Na Serbskim ewangelskim cyrkwiskim
dnju wobdžělich so přeni króc w léce 1969
w Blunju, hdžež nawjazach dalše přečel-
stwa z ewangelskimi Serbami. A sta so po-
tom jenož zředka, zo njemóžach z někaj-
kich wažnych přičin na cyrkwiske dny do
Łužicy přijěć. Bě mi sympatiske, zo je wjele
Serbow w Ochranowskim misionstwje slu-
žiło. Widzach w tym wuske duchowne
přiwuznistwo mjez Serbami a nami.

Po zakončenju studija běch krótki čas
w Mladej Boleslawje jako pomocnik fara-
rja dr. Adolfa Ulricha, našeho pozdžišeho
biskopa. Přenju samostatnu wosadu mě-
jach w Loučkach-Koberovech. Dlje hač
20 lět sym služił w Rovensku pod Troskami,
njedaloko swojeje domizny. Po tym skutko-
wach w ródnej wosadze w Železnym Bro-
dze, hdžež běch z naslědnikom swojeho
něhdyšeho fararja, kotryž bě mje za cyrk-
wisku službu zdo był. Tam sym był teho-
runja přez 20 lět hač do swojeho

Wuměnk Miroslav Hloušek hody 2006

wotchada na wuměnk kónc léta 1995.

Naposledk jenož hišće telko, zo sym do
Łužicy jězdził ze swojeje mjeztym hižo
njeboheje mandželskej, kotraž je Łužicu tež
rady měta a doma na farje a we wosadze
rady přijimowała a pohosćila wopytowa-
rjow z Łužicy. A njebě jich malo. Ze Železne-
ho Broda mějachmy tež dołholětny zwiski
ze serbskimi pčotarjami z Chrósćic a woko-
liny. Smy so mjez sobu tež wopytowali.
Tute zhromadne džělo bě nam wujednała
knjeni Měranka Wirthowa z Cokowa.“

*

Ze Serbskim busom wopytachmy Hloušekec
mandželskeju w léce 1998 we Vesecu a za-
stupichmy do jeju doma pod horami Česke-
ho raja. Tuž chcemy našeho lubeho přečela
wutrobnje k jeho wosomdžesatym narodni-
nam strowić: Přejemy Wam čitosć a wštosć,
Boži měr a Bože žohnowanje a wšitko, štož
Wam trěbne je na čěle a na duši a naposled-
ku wěčnu zbóžnosć. **Měrcin Wirth**

**Farar Miroslav Hloušek (naprawo) na cyrkwiskim dnju 1976 w Njeswaćidle z dalšimi
hosćimi (wotlěwa): Pawoł Hajna, Měranka Lešawic-Wirthowa, F. Hyška z Českeje, Hanka
Tarankowa z džěsćomaj Lublnu a Měrcinom, Maks Chěžnik**

Foće: priwatnej

Čitanka Hanza Njepile

To Hanzo Njepila (něhdže 1761- 1856) za wěšće njeby wěrił, by-li jemu za čas žiwjenja něchtó šeptnył, zo wuńdu jeho rukopisy jónu jako čišćana kniha. Wšako sej přiwuzni jeho pisanje nječesćachu a „šwiğerdzěwka“ jemu nastajnosći wudma nadawaše: „To tola tam musy kus wjele našrajbowane měc, hako to tam pošrajbujo. Howac njecyni nic a žrać redlich co, ten šindluder gniły ...“ (str. 84). A jako bě Njepila w zboha wysokej starobje zemřel, dachu jemu něhdže 30 rukopisow, drje tež po jeho přecú, sobu do rowa. Pječ rukopisow so wuchowa a přeńdže pozdžišo do zawostajenstwa Slepjanskeho fararja Mateja Handrika.

Awtobiografiske teksty wo Njepilowym džěcatstweje a jeho bėdnym wuměnkú steja w najnowšej wot LND wudatej čitance „Šycko som how napisal“. Tež hdyž so džensa na knižnych wikach z awtobiografijemi jenož tak mjerwi, je tuta kniha něšto njewšědnego a cyle wosebiteho. Přetož Hanzo Njepila z Rownoho je w swojej Slepjanskej narěči pisał, bjeztoho zo by so na někajki spisowny zakład abo přikład zložowac móht. Wón je pisał, kaž je sam rěčal. Melodiju rjaneho a jadriwego Slepjanskeho dialekta nazhoniš, hdyž sej teksty wótre přečitaš abo hišće lěpje wot domoródných přečitać daš. Tajku sluchowu chłóšćenku móžach na lońšej literarneje kermušy w

Trjebinje dožiwić, jako Hync Rychtar jedyń z Njepilowych tekstow přednjese. Wón je był z dobom rěčny poradźowar Njepiloweje čitanki. Ze Slepoho pochadźacy wědomostnik je 1995 hižo „Slěpjańsku cytanku“ wudał a tam tež wosebitosće domoródnego dialekta wopisował.

Hanza Njepilowu serbskoslepjansko-němsku čitanku je Fabian Kaulfürst z Budyšina zestajił. Hižo jako šuler na Serbskim gymnaziju je so wón za Delnju a srjedźnu Łužicu horił. A je zamóht swoju lubosć za to serbske tež powołansce přesadzić. W jeho zawodnych słowach čitamy: „Chtož w čichej chyli za pjecom sejdže Njepilu cyta, ten wjerći to wjelike kóto casa naslědk až na prog 18. a 19. stolěćow: Widži, kak tegdy ludže w Slěpjańskich stronach su se žywili, co jo jich radowało a co rudžiło, kak su džětali za swój šedny chłěb, kak chudoba a głod stej jich tłocyłej.“ (str. 9) A to je dalša wosebitosć čitanki: mjenujcy wot časoweho swědka zhonić, kak su ludžo tehdy woprawdže žiwi byli. Z tym su Njepilowe teksty z dobom zajimawe žórlo regionalnych stawiznow a přez němski přeložk tež šěršemu kruhej čitarjow přistupne. Knihu prosće wot drugeho boka na hłowu stajiš, a maš němskorěčnu wersiju w rukomaj. Přeni džěl tekstow, wosebje z džěcatstwa Hanza Njepile, je nam hižo

ze „Slěpjańskeje cytanki“ w přeložku Hynca Rychtarja znaty. Dalšej wobšěrnišej džělej, wuměnk Njepile a jeho nabožne pojednanja, je Fabian Kaulfürst přetožil. Teksty je rjadował, dalo-kož bě to mó-

žno, chronologisce a po wobsahowych cyłkach. Přehladnosći polěkuja wuzwolené Njepilowe citaty jako nadpisma. Do čitanja wabja tež loštne ilustracije Maje Nageloweje a spodobne wuhotowanje Iris Brankačkoweje.

Zo je Hanzo Njepila w swojej domiznje džensa znaty a česćeny, wo tym swědči čite skutkowanje spěchowanskeho towarstwa Njepilic statoka w Rownom, hdžež wóndano 200lětny jubilej woswjećichu a wobnowjeny statok poswjećichu.

Z čitanku móže so zajimowany wopytowar nětko z dobom zanuric do žiwjenja Hanza Njepile na awtentiskim městnje, přetož sam wo sebi praji: „Šycko som how napisal.“

Měrana Cušcyna

Serbski Homer

Mjez najwjetšimi twórbami swětoweje literatury stej wjeršowaneje eposy w heksametrach „Ilijada“ a „Odyseja“, kiž so starogrjekske mu basnikej Homerej připisujetej. Wot časa w srjedzowěku, hdyž humanisća studij grjekšćiny zaso wožiwichu, ma Homer wulki wuznam za europsku kulturu, wosebje za spisowacelow w europskich rěčach. Wšudže w našej kulturje je jeho wliw widjeć. W Jendzelskej na přikład je jara znaty sonet Johna Keatsa „On first looking into Chapman's Homer“ (1816), w kotrymž 20lětny basnik zwurazni swoje pozbudženje, hdyž jemu přeni króć jendzelski přeložk Homera do rukow padny. Heksameter – wot Homera wužiwanu wjeršowa forma – njejsu jenož Grjekojo a Romjenjo nałožowali, ale tež basnicy noweho časa kaž Klopstock, Goethe, Čišinski a Kosyk. Zo maja tež Horni Serbj w swojej rěči přeložk Homeroweje eposow, je zaslužba Mateja Urbana (1846- 1931), kiž běše sydomadwaceći lět farar serbskeje starolutherskeje wosady we Wukrančicach a hakle z wuměnkow w léce 1904 započa swoju literarnu činitosć. Na pohnuwanje Oty Wićaza so Urban za přeloženje cyłeho Homera rozsudži a so 1908 do džěta da. Štyrnaće lět pozdžišo běštej „Ilijada“ a „Odyseja“ w serbskich heksametrach hižo w Smolerjec kniharni w Budyšinje na

předań. To běše wulki wukon.

Wosudy literarných přeložkow husto znazornjeja njerunosć wobstejnoscow, w kotrychž małe a wulke narody wo swoju identitu wojuja. Za wudaće serbskeho Homera dyrbeše Urban sam płaćic. Hačrunjež bě to w času spadowaceje hódnoty němskich pjenjez, zamó wón přez džiw nuznu sumu wot spěchowarjow nahromadzić. Na rozdžěl wot teho, hdyž we 18. lětstotku Alexander Pope swój jendzelski přeložk Homeroweje eposow wozjewi, zawěsći wón sej z tym swoju finacielnu nje-wotwisnosć.

Měńjenja wo hódnoće Urbanoweho přeložka běchu wšelake. Ota Wićaz jón w „Łužičanu“ 1926 stawješe jako mišterske džělo (str. 26). Rudolf Jenč na druhim boku pisa: „Čitanje serbskeho Homera njeje zabawa, ale draćina“ (Stawizny serbskeho pismowstwa II, 1960, str. 313). Štó ma prawje? Wšědnemu serbskemu čitarjej běše dotal čezko sej swojske měńjenje stworic, přetož serbski Homer njeje ženje druhi nakład dožiwił a přistup k přenjemu wudaću njeje lochki. Přihódně potajkim je, zo je najnowši zešiwk w znatej seriji „Serbska poezija“ tworjenju Mateja Urbana wě-

nowany. Wjace hač połojca zešiwka wobsteji z wujimkow z Urbanoweho přeložka Homeroweje eposow. Zestajer Marko Malink je wuběry znajer starogrjekšćiny. Při wuběru wujimkow je wón na to džiwał, zo skići so čitarjej reprezentatiwny dohlad do Homeroweje eposow. Wot zestajerja spisany zawod dawa wužitny pohlad do žiwjenja a tworjenja basnika, wosebje pak do jeho přeložerskeho džěta. Štož prašenje hódnoty Urbanowych heksametrow nastupa, praji Malink, zo je jeho přeložk „metrisce hladajcy hładši a bjezporočniši dyžli na př. Čišinskeho heksametriski epos „Nawoženja“. Z tym pak njeje diskusija najskerje skónčena.

Urban běše tež awtor mnohich originalnych basnjow, ale z nich je w Malinkowym wuběru jenož wosom přikładow. Mjez tuty mi su někotre, kiž Urbanowu přichilnosć k druhim klasiskim wjeršowym formam a k sonetnej demonstruju. Jeho najwjetši přinošk k serbskej literaturje pak wostanje jeho Homer. Derje, zo je Marko Malink kedžbnosć serbskich čitarjow znowa na Urbanowe džělo zložil.

Gerald Stone

Wuznamneho stawiznarja a přećela Serbow wopominali

Tekst narowneho kamjenja při muri napřećo Friedersdorfskemu Božemu domej njeje hižo čitajomny, znate pak je, zo je tu row zaslužbneho fararja Christiana Knauthy. Na přenjej njedželi po Třoch kralach, 7. wulkeho rózka, zhromadźichu so tam wosadni, serbscy a němscy hosćo, wopominajo před 223 lětami zemřeteho duchowneho. W Friedersdorfje pod Sedłom (Landeskronen) bě wón 43 lět spomóžnje skutkował. Serbski superintendent Jan Malink a wosadny farar Daniel Jordanow swjećeštaj ze zhromadženymi nutrnosc, zložuju swoje słowa na bibliske hrono „Spominajće na svojich wučerjow“.

Před 300 lětami w Zhorjelcu rodženy farar Christian Knauthe je sej tajke počesćenje woprawdže zaslužił, wšako njebě jeniče wot 1741 hač do swojeje smjerće 7. januara 1784 ze swěrnym dušepastyrjom svojich wosadnych, ale zdobom pilny a wulce připóznaty stawiznar. Němski duchowny bě přećel Serbow a awtor wuznamneho stawiznopisa wo našich wosadach „Derer Oberlausitzer Sorberwenden umständliche Kirchengeschichte“ a dalších spisow, kaž wo staroserbskej nabožiny a starych pomjenowanjach wokřesow Łužicow, w kotrychž Knauthe tež serbsku řeč zakitowaše. Maćica Serbska postara so tuž zhromadnje z Hornjołužiskej towaršnosću wědomosćow w Zhorjelcu a z Friedersdorfskej wosady wo hódne wopominanje fararja Knauthy składnostnje jeho 300. narodnin loni 19. hodownika.

Hižo njedželu dopołdnja swjećeše Zhorjelski regionalny biskop dr. Hans-Wilhelm Pietz w Friedersdorfskej cyrkwi z něhdže 70 wosadnymi swjědženske kemše, na kotrychž žiwjenje a nadobne skutkowanje fararja Knauthy wysoko hódnoćeše.

Hosćo popołdnieho spominanja, mjez nimi předsyda Serbskeho ewangelskeho towarstwa knjez Měrcin Wirth, wobhladachu sej tež wjace hač 350lětnu sta-

Něhdže sto ludźi sluchaše we wjesnym zetkanišću ze zajimom na rjad přednoškow. Sup. Malink porěča wo serbskich zaslužbach fararja Knauthy. Foće: E. Sprigade

rožitnu cyrkej w stilu burskeho baroka, kotrež třěcha bu z podpěru Němskeje załožby za pomnikoškit wobnowjena. Rjane nutřkowne wuhotowanje z barbny mi mólbami wo bibliskich stawiznach wobkuzła wopytowarjow a kemšerjow. Za nutřkowne wobnowjenje Božeho domu zběraja wosadni pjenjezy. Něhdže sto ludźi zeńdže so po tym we wjesnym zetkanišću, hdžež prezident Hornjołužiskeje towaršnosće wědomosćow prof. dr. Wolfgang Geierhos a předsyda Maćicy dr. Měrcin Völkel postrowy přednjeseštaj. Farar Knauthe bě spóznał a jednał w tež džensa wažnym zmysle, zo ma „wulki němski bratr małego serbskeho bratra zrozumić a jeho podpěrac při spěchowanju jeho maćeršćiny, kultury a duchowneho žiwjenja“, rjekny dr. Völkel. Předsyda Friedersdorfskeho cyrkwinskeho předstejčerstwa džakowaše so knjeni Trudli Malinkowej, zo poda wosadže nastork za tajke wopominanje fararja Knauthy.

Zhorjelski měščanski archiwar Siegfried Hoche wuzběhny w swoim přednošku wysoku zdžětanosć fararja Knauthy, naj-

wuznamnišeho stawiznarja Hornjeje Łužicy we 18. lětstotku. 1754 zniči so při woheńju w Friedersdorfje jeho hoberska knihownja a zběrka 20 000 kopororytow. Lěta po tym wobsedžeše wón zaso biblioteku ze 4 600 knihami. Knauthe je pilnje a wobšěrnje wo zańdženosci sledžił a wo tym popularnowědomostnje pisał. Farar Jordanow rjekny w swoim přednošku, zo je jeho sławny předchadnik Bože słowo jasnje a zrozumljwe wosadnym předował, zo je wulku kedžbnosć šuli wěnowať a šulerjow tež sam wuwučowať, při čimž so jako jara talentowany pedagoga wopokaza. Friedersdorf ličeše tehdy 989 wobydlerjow, nětko je jich jenož hišće 685, z nich 300 wosadnych.

Superintendent Jan Malink přednošowaše jara zajimawje wo Knauthowym stawiznopisu „Derer Oberlausitzer Sorberwenden umständliche Kirchengeschichte“, pokazuju na korjenje jeho sorabistiskeho sledženja. Hižo jako gymnaziasť w Zhorjelcu je wón wosebje wot tamnišeho rektora dr. Samuela Grossera impulsy za zaběru ze Serbami, jich řeču a kulturu dóstał. Zhorjalc bě we 18. a w přenjej połojcy 19. lětstotka centrum sorabistiki, wuzběhny Jan Malink. Christian Knauthe bě přiwisnik pietizma, měješe za čas studija teologije w Lipsku zwiski do Halle, hdžež bě jedne srjedžišćo pietizma. W swoim cyrkwiskim stawiznopisu je farar Knauthe wšitke serbske ewangelske a katolske wosady Hornjeje Łužicy wopisał. 134 stron je ewangelskim a 30 stron katolskim wosadam wěnowať. Wo katolskich je jara wěcownje pisať, masiwne represalije přećiwo Kulowskim ewangelskim wěriwym pak je šwikať. Při zestawje serbskeho pismowstwa zapřija awtor nimo hornjoserbskich tež delnjoserbske spisy do swojeje knihi, kotraž wuńdže jako reprint 1980 znowa w Kölnje–Wienje. Farar Knauthe slůša do tych, wo kotrychž so w bibliji piše „Spominajće na svojich wučerjow“. **Manfred Laduř**

Wosadny farar Daniel Jordanow a Serbski superintendent Jan Malink (wotlěwa) swjećeštaj nutrnosc při narownym pomniku fararja Christiana Knauthy na kěrchowje w Friedersdorfje pola Zhorjelca.

Najstarša Bukečanka zemřela

Nahladna ličba wjesnjanow běše so na pohrjebnej swjatočnosći knjenje Charlotty Kochoweje rodź. Lodnijec dnja 29. decembra zašeho lěta přiwuznistwu njebočičkeje přidružiła. Jeje ze 102 lětomaj docpěta nadobna staroba so z tym česćeše. Bohaće wopytane přewodźenje swědčeše tež wo jeje zwjazanosći z Bukecami a jich wobylerstwom. Někotryžkuli ze žarowanskich hosći bjezdweła tež na jeje nana, dohlětneho wučerja a kantora w Bukecach, spominaše, wosebje při zaklínčenju cyrkwinskeje hudźby, kiž běše jemu tola hač do wysokeje staroby nimo wšěch pracowanjow za Serbstwo z wutrobitej naležnosću.

Z hnujacymi słowami rysowaše wosadny farar Thomas Haenchen w swojim předowanju najwažniše žiwjenske stacije Charlotty Kochoweje:

Narodźiła běše so 24. septembra 1904

we Łupoji do swójby kantora Arnošta Lodnija. 1913 so swójba do Bukec přesydli. Wuchodźiwši šulu kubtaše so Charlotte dale na holčim wustawje w Małym Wjelkowje a sta so po wopyće wučerskeho seminara w Žitawje z wučerku. Wučeše w Bukecach, Lubiju a pozdžišo w Drježdžanach, hdžež běše z lěta 1934 z mandželskim žiwa. Mandželstwo wosta bjez dźěci a bu hižo 1939 zaso dźelene. Po smjerći maćerje w léce 1951 přesydli so zaso do Bukec a wobstaraše tu swěru swojeho nana hač do jeho wotchada na prawdu Božu w léce 1969.

W domčku, kiž běše jeje nan w počatych lětach natwarit, běše wona hač do wysokeje staroby 99 lět sama žiwa. Móžeše wšak stajnje na pomoc přecelow a susodow li-

Charlotte Kochowa rodź. Lodnijec Foto: priw.

čić. Jako džeń a bóle woteběrace mocy jej dalše žiwjenje w zwučenej lubej wokolinje njedowolichu, přesydli so do starownje w Małym Wjelkowje. Bukecam, cyrkwi a wosadze wosta pak dale ze zajimom zwjazana a swjećeše tu tež hišće swoje 102. narodniny w kruhu přiwuznych a znatych. Loni nazymu pak so jeje strowotny staw pohubjeńšowaše a 23. decembra 2006

ju Bóh Knjez na přeco k sebi wza.

Bukečenjo budu na nju z jeje njeposrednym, jasnym a wutrobitym wašnjom rady spominać.

Arnd Zoba

Připowědanie Božeho słowa w maćernej řeči

Wo dźěle Serbskeho wosadneho zwjazka w léce 2006

W Serbskim wosadnym zwjazku dźělaja woleni zastupjerjo dwurěčnych wosadow Ewangelsko-lutherskeje krajneje cyrkwe Sakskeje. Sobotu, dnja 20. januara, zeńdžechu so k swojej lětnje zwjazkowej zhromadźiznje w Mnišej bašće při Michalskej farje w Budyšinje.

Předsyda zwjazka, Serbski superintendent Jan Malink, zahaji zhromadźiznu z nutrnosću. Kěrluš „Ow Chryšće, swěto wot Wótca, tych rozswěć, kiž će njeznaja“, kiž na spočatku zaspěwachmy, je wusko zwjazany z Božim słowom pola Mateja 7,7, kiž bě zdomom Ochranowske hesło dnja: „Prošće, a wam budže date; pytaće, a wy namakaće; kłapajće, a wam so wotewri.“ Što mamy pytać, što namakać? Jezus rěči wo Bohu, jeho mamy pytać. Smy po puću k Bohu. To je zmysl našeho žiwjenja, nic pytanje za kubłami. Wosadny zwjazk ma nadawk, dale dawać Bože słowo w maćernej řeči – Bohu k česći, Serbam k wužitku.

Dźěło w léce 2006

Wozjewjenje Božeho słowa bě hlowny nadawk Serbskeho wosadneho zwjazka w léce 2006, tak rozprawješe sup. Malink. Mějachmy 23 serbskich kemšow (13 w Budyšinje, 5 w Poršicach, dalše w Budyšinju, Njeswaćidle a Rakecach), 10 wosadnych popoždňow (w Bukecach, Malešecach, Wuježku pola Wósporka, Minakale a Drježdžanach) a měsacne zetkanja bibliškeho kruha. Wosebje wažne je nam dźěło z dźěćimi a swójbami. W lécu přewjedze so nabožny tydžeń we Wukrančicach, na kotrymž wobdźěli so 13 dźěci, mjez nimi dwě z Delnjeje Łužicy. Ze serbskimi kemšemi w Budyšinje wotmě so zdomom 10 dźěca-

nych kemšow. Wosebitej wjerškaj běštej pućowanje swójbow we Wuježku a hodownička serbskich wosadnych na Michalskej farje. Směmy džakowni być za naše dźělo pod čěžkimi wobstejnoscemi, wšako njeje so dotal poradziło wobsadzić swobodne městno z katechetom abo katechetku. W srjedźnej Łužicy wotměchu so tehonorjaja dwoje dwurěčne kemše a 4 wosadne popoždňaja. W Ewangelskej cyrkwi Berlin-Braniborska-šleska Hornja Łužica je so wutworila serbska přirada, kotraž poradzuje cyrkwinu wyšnosć w serbskich naležnosćach.

Bože słowo pak so tež z nabožnym pisowstwom dale dawa. Serbski wosadny zwjazk je hromadže ze Serbskim ewangelskim towarstwom wudawaćel časopisa Pomhaj Bóh, kotryž swojich čitarjow derje wo žiwjenju ewangelskich Serbow informuje. Z towarstwom dźěla zwjazk tež ruku w ruce při zarjadowanju Serbskeho cyrkwinskeho dnja a při wulěće ze Serbskim busom. Wažne zhromadne dźělo pěstuje wosadny zwjazk ze Serbskim rozhtosom. Loni je so 26 njedželnišich wusyťanjow spřihotowało, wot kotrychž přewza farar dr. Buliš 12 a sup. Malink 14. Něhdže 75 razow rěčachu ewangelscy Serbja Slowo k dnjej. Zawěsćenje rěčnikow bywa pak džeń a češe. Při wšelakich składnosćach dźěla wosadny zwjazk z dalšimi institucijemi kaž ze Serbskim institutom, nakładnistwom abo Serbskim gymnazijom hromadže. Je pak lědma zwiskow k Domowinje, chibazo dochadžeja přeprašenja na zarjadowanja. Krajna cyrkej přepokaza trebne financy za naše dźělo. Skrótšenjow so bojić njetrjebamy. Naš najwažniši nadawk, připowě-

danje Božeho słowa w serbskej řeči z kemšemi, wosadnymi popoždňaji, džětom z dźěćimi a z čišćanym słowom, móžemy derje zmištrować.

Wublad na léto 2007

Wosadne dźělo poběži tež w léce 2007 po zwučenym wašnju z kemšemi a wosadnymi popoždňaji. Serbski cyrkwinski džeń budže 7./8. pražnika we Wojerecach. Jězbu ze Serbskim busom přihotuje Handrij Wirth za 10. smažnik. Sup. Malink wujasni jednotliwe pozicije předležaceho hospodarskeho plana, kotryž so jednohłósnje schwali. Na kóncu so přitomni hišće wo wšelakich naležnosćach zwjazkoweho dźěla wuprajichu. Hižo w diskusiji wo rozprawje bě Měrcin Wirth wo tym informował, zo bě załožba swoju přiražku za wudawanje časopisa Pomhaj Bóh loni skrótšila. Diferencu je Serbske ewangelske towarstwo wurunało. Dale prošče wón wo to, we wosadach na to skedźbnić, zo je so zešiwk ze serbskimi spěwami za dujerjow wudał. Požadali su jón dotal Michalska wosada a wosady w Hoždžiju, Łazu, Slepom a Rakecach. Kurt Latka a Marlena Wiesnerowa jón nětko do Poršic a Barta sobu wozmjetaj. Jan Bart rozprawješe wo swojich wopytach w swójbach na kromje serbskeho teritorija, kotrychž dźěci we Witaj-iniciatiwje serbsce wuknu. Wuspěch je widjeć. Z teho měli nadžiju na zdđerjenje Serbstwa čerpać. Někotři člonjo wuprajichu próstwu, klětu zaso patoržicu dopoždňaja serbske kemše swječić, tamni běchu z loňšim rjadowanjom, kemšemi 2. džeń hód, spokojom. Wo tym budže předsydstwo hišće raz wuradźować.

Zwjazkowa zhromadźizna zakónci so z modlitwu a rjanym kěrlušom Paula Gerhardta „Pójće česćić Jezom Chrysta“. Bóh žohnuj naše dźělo za serbski lud.

Marka Maćijowa

Waldensojo – najstarša ewangelska cyrkej

Podobnje kaž Pólska zda so tež Italska za přeni pohlad być ryzy katolski kraj. Zo pak temu tak njeje, ani wjele Italčanow njewě, a hišće mjenje z nich znaje cyrkej waldensow – najstaršu ewangelsku cyrkej, kotraž je we wysokich dołach italskich Alpow hač do džensnišeho přetrała.

Jeje korjenje sahaja wróco hač do lěta 1170, w kotrymž bohaty překupc Waldes z města Lyona swoje cyłe wobsydstwo rozdara a swoje žiwjenje po zasadach ewangelija wusměri. Ze swojim nowym žiwjenskim wašnjom přičahowaše mnohich a tak nastala zhromadnosć „pauperes de lugduno“ (chudži z Lyona). Hibanje so jara spěšnje přez zapadnu Europu wupřestrě a tak počachu přiwisnikow Waldesa bórže waldensow mjenować. Tući přédowachu na dróhach a pučach w maćernej rěči, přiwobročachu so chudym a žadachu, zo smě kóždy křesćan sam Swjate pismo čitać. Na tutech žadanjach a na njekonwencionelnym žiwjenskim wašnju noweje zhromadnosće so cyrkwinska wyšnosć postorči a jich z cyrkwyje wustorči. Zajimawe je, zo so hibanje wokoło Franciskusa z Assisi (hlej PB č. 9/2004), kotrež nastala něhdže 40 lět pozdžišo a hibanju waldensow jara podobne bě, wot cyrkwyje připózna. Franciskus bu swjatoprajeny, Waldesa ekskomunicerowachu. Džensa so tak rozdžělnje zadžerženje cyrkwyje z tym rozjasni, zo je w krótkim mjezyčasnu nawuknyła wšelake žiwjenske wašnja a formy pobožnosće integrować. Za waldensow pak započala so z ekskomunikaciju Waldesa čas přescěhowanja – wosebje přez inkwiziciju. Wjele zhromadženstwow so zničilo, jenož w čezko přistupnych zapadnych Alpach na hranicy mjez Francoskej a Italskej zwostachu někotre wosady. Tute pak njemějach tajnosće dla žane krute struktury, swójske cyrkwyje abo fararjow. Zwiski mjez sobu wudžeržowachu přez pućowacych diakonow, ko-

třiž mějachu duchowne zastaranje zawěšćić.

Jako so w srjedźnej Europje z Lutherom a Calvinom reformacija započala, rozsudžichu so waldensojo w lěće 1532, so tutej přizamknyc a so tak z tajneho chowanja wudobyc. Dokelž bě Genf geografisce a rěčnje bliši hač Wittenberg, so reformowanej cyrkwi přiwobročichu a w dalšich lětach wot njeje teologiju a cyrkwinske wašnja přewzachu. Tak su na přikład cyrkwyje waldensow jara jednore a bjez kóždychžkuli wobrazow a wudebjenjow. Zastupili do nich, widžiš jenož drjewjane ławki, blido, kotrež jako woltar služi, a něhdže w rózku kachle, kiž cyrkwyje w dołhich zymach drje nihdy njewutepja.

Hač do dospołneho připóznaća waldensow pak traješe hišće tři lětstotka, w kotrychž so zdžěla dale jara surowje přescěhowachu. Z lětom 1848 so položenje waldensow polěpši, připóznaču so jako cyrkwyje a móžachu wot tuteho časa sem swójske cyrkwyje, šule, chorownje a druge zarjadnišća twarić. To pak njeby móžno było, njebychu-li wukrajne ewangelske cyrkwyje waldensow podpěrowali, wšako běchu jenož mała horstka chudych alpskich ratarjow. Wosebje wulki bě tehdy wliw jendželskeje cyrkwyje, čehoždla wjele twarjenjow skerje na Jendželsku hač na Italsku dopomina. Z Jendželskeje so tež pobožne zbudženje k nim dósta. Bjez tuteho noweho pobožneho hibanja drje waldensow džensa hižo njeby bylo. Podobnje kaž pola

Tutu wulku cyrkej natwarichu sej waldensojo hnydom po lěće 1848 z pomocu Jendželčanow. Džensa so tam kóždolětnje w awgusće jich synoda schadžuje, na kotrež so tež nowi fararjow wola.

Foto: privatne

Ameriki, hdžež nastala cyrkwyje waldensow z Rio de la plata, z kotrež je italska maćerna cyrkwyje jara wusce zwjazana. Wo wažnych cyrkwinskih prašenjach hač do džensnišeho na zhromadnej synodze wuradžuja.

Tučasnje ma cyrkwyje waldensow w Italskej někak 30 000 sobustawow w 100 wosadach, kotrež namakaja so hłownje w Piemonće a w italskich wulkoměstach. Mzdu swojich 80 fararjow ptaća sami, dokelž su waldensojo za krute džělenje cyrkwyje wot stata a z tym cyrkwinski dawk wotpokazuja. Dokelž je waldensow tak mała, wutworichu w lěće 1974 zhromadnu cyrkwyje z metodistami, štož je wosebje dla teho naspomnjenja hóadne, dokelž so ewangelske cyrkwyje husćišo pača, hač zo bychu so zjednočili. W Romje maja swójsku uniwersitu, na kotrež studuje tučasnje 12 studentow ze wšitkich ewangelskich cyrkwyjow Italskeje. Swójske nakładnistwo wudawa někak 40 knihow wob lěto – kniha z najwyším nakładom (4 000 eksemplarov) su Ochranowske hesla.

Tež hdyž su waldensojo jenož mała horstka – nowočasne charismatiske cyrkwyje w Italskej maja hižo dawno wjace sobustawow hač woni –, hraja wosebje w ekumenje jara wažnu rolu. Přez swoje stajne kontakty k Vatikanej a k swětowej konferency cyrkwyjow su hižo wjele k mjezsobnemu dorozumjenju a připóznaću wšelakich cyrkwyjow přinošowali.

Najwjetšej wuzadani přichodnych lět za waldensow, tak mi njedawno jedyn z jich fararjow powědaše, stej wotpućowanje młodych z alpskich dołow a fakt, zo so w Italskej jenož hišće mała džěci narodži. Někotři z waldensow su tehodla jara skepticy, hač jich cyrkwyje hišće jónu telko lět přetraje.

Swěčka ze sydom hwězdami je wažny symbol waldensow. Naplsmo „Swěčka swěći do čémnosće“ bě moto, pod kotrymž započachu w 19. lětstotku biblije w Italskej rozdawać. – Pomnik na luce, hdžež so waldensojo w lěće 1532 reformaciji přizamknycchu

Serbow pietizm a nowa pobožnosć wosebje přez kubtanje (podpěra šulow, knihičič, rozdawanje nabožneje literatury za nisku ptaćiznu) na dobro zhromadnosc skutkowaštej.

Hospodarskich přičin dla w 19. lětstotku tež mnoho waldensow wupućowa. Podachu so hłownje do Južnej

Powěšće

Budyšin. Kónc minjeho lěta wuńdže w rjedze Spisow Serbskeho instituta wědomostne dźěło dr. Doris Teichmannowej „Die Werbener Handschriften. Ein Beitrag zur Kultur- und Sprachgeschichte des Niedersorbischen im 17. und 18. Jahrhundert“. Awtorka přepytuje nabožne rukopisy w delnjoserbsčinje, kiž běchu w 17. a we 18. lětstotku nastali, a staji je do zwiska ze stawiznami Wjerbnjanskeje wosady.

Budyšin. Dnja 5. januara witaše sup. Jan Malink w Michałskej cyrkwi šulerjow Vitzthumského gymnazija z Drježdžan a rozprawješe jim wo zašłosći a přitomnosći Serbow. Pokaza tež na to, zo bě syn Michałskej wosady, serbski wótčinc a słownikar Křesćan Bohuwěr Pful, był w 19. lětstotku z wučerjom na Vitzthumskim gymnaziju. Gymnaziasća běchu sej ze swojim wučerjom na dnjowy wulět do Budyšina došli a sej nimo Michałskej tež Pětrsku cyrkej, stare město a jastwo wobhladali.

Lubin. Ze swjedženskimi kemšemi w Lubinskim Božim domje zahaji Berlinski biskop Wolfgang Huber njedzelu, 7. januara, Lěto Paula Ger-

Gołkojce. Póndzelu, 15. januara, wotmě so w Gołkojskej cyrkwi swjatočnosť za dźěćinu, na kotrež spominaše so na 188. posmjertniny fararja Jana Bjedricha Fryca, přeložerja Stareho zakonja do delnjoserbsčiny. Wopominanje wuhotowašej zhromadnje Gołkojska wosada a Serbski muzej w Choćebuzu. Jako farar Fryco předrasćeny, powědaše wosadny farar Klaus Natho w skutkowym monologu wo jeho žiwjenju. Wobrubjacy serbsko-němski program poskićichu šulerjo zakładneje šule Gołkojce a Kšišow a chór Delnjoserbskeho gymnazija z Choćebuzu. Z kwěćelom na row šulerjo fararja Fryca počesćichu. Po tym podachu so wšitcy na faru na swaćinu.

Njeswačidło. Njeswačanska wosada dóstanje nowu fararku. Njedzelu Reminiscere, 4. měřca, zapokaza sup. Reinhard Pappai knjeni fararku Susanne Aechtner do jeje zastojnstwa. Swjedženske kemše započnu so w 15 hodź. Po tym su wšitcy na postrownu hodžinu do małeje žurle w cyrkwi prošeni. Młoda duchownka ze swojimi třomi dźěćimi hižo wot lońšeje nazymy na Njeswačanskej farje bydli. Wakančne zastupnistwo po wotchadže fararki Anne Vogleroweje loni w juniju na wuměnk měješe fararka Claudia Scharschmidt z Budyšina.

Njedawno wušto je pjeć dwurěčne wuhotowanych pohladnicow wo wsach Hućinjanskeje gmejny, kotrež je zhotowił nowinski fotograf Eberhard Sprigade. Na nich wuhladamy mjez druhim Hućinjansku cyrkej a kapału na pohrjebnišću w Połpicach.

Foće: E. Sprigade

hardta 2007. W swojim předowanju biskop wuzběhny, zo je farar Paul Gerhardt najwuznamniši ewangelski kěrlušer po Martinje Lutheru. W swjedženskimi lěće su mnohe koncerty, wustajeńcy a dalše zarjadowana w Lubinje a druhdže předwidžane.

Dary

W decembru je so darilo za Pomhaj Bóh 200 eurow, 100 eurow, 30 eurow a 20 eurow a za Serbske ewangelske towarstwo 100 eurow. Bóh žohnuj dary a darićelow.

Spominamy

Před 130 lětami, 21. februara 1877, zemřě w Drježdžanach serbska samaritanka **Marja Simonowa**, založerka domu „Heilstätte“ za inwalidnych wojakow w Loschwitzu a nošerka wysokich tu- a wukrajnych mytow. Z wulkimi česćemi bu w sakskej stolicy pochowana, přewoždžena wot zastupjerjow kralowskeho domu kaž tež wysokich statnych a wojsknych zarjadow. Njebočićka bě dźěćo Budyskeje Michałskej wosady. 1824 narodži so w Dobruši južnje města do nic najzbožownišich wobstojnosćow, přetož bě druhe njemandželske dźěćo Hany Janašec, dźowki wjesneho korčmarja

w Dobruši. Jako jeje nan je w cyrkwinskih knihach Michałskej wosady zapisany Jan Hawk (Haucke) z Hodźija, kiž dźětaše tehdy jako wowčer w Dženikecach. Hač do lěta 1993 steješe w Dobruši hišće jeje ródny dom, nahladna korčma „Lipowa zahroda“, na kotrež městnje su džensa lute nowotwary. Marja Janašec chodžeše w Hnašecach do šule. Wokoło lěta 1850 wuda so na Drježdžanskeho tekstilneho překupca Simona. We wójnje 1866 poda so do Čech, hdžež pomhaše lacarety založec a ranjenych a chorých wojakow zastarać. Po wójnje ju sakska kralowna Carola do direktorija Albertského towarstwa powoła, w kotrymž dźětaše hač do smjerće sobu. Tež we wójnje 1870/71 skutkowaše spomóžnje jako nawodnica chorobnych sotrow. Po cyłej Němskej bu tehdy jako „maćer Simonowa“ znata. 1872 wuda w Lipsku knihu wo swojich nazhonjenjach při wothladanju chorých.

Přeprašujemy

- 04.02. Septuagesimae**
10.00 kemše w Budyšinje na Michałskej farje z kemšemi za dźěć (sup. Malink)
12.00 nutrnosť w serbskim rozhłosu (sup. Malink)
- 18.02. Estomihi**
12.00 nutrnosť w serbskim rozhłosu (farar dr. Buliš)
- 19.02. póndzela**
09.30 kubłanski dzeń w Budyšinje na Michałskej farje
- 27.02. wutora**
19.30 bibliski kruh w Budyšinje na Michałskej farje
- 04.03. Reminiscere**
10.00 kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje na Michałskej farje z kemšemi za dźěć (sup. Malink)
12.00 nutrnosť w serbskim rozhłosu (sup. Malink)

Pomhaj Bóh

časopis ewangelskich Serbow
ISSN 0032-4132

Wudawaćelej: Serbski wosadny zwjazk, Serbski kěrchow/Wendischer Kirchhof 1, 02625 Budyšin/Bautzen; Serbske ewangelske towarstwo z.t., Privatny puć/Privatweg 21, 02625 Budyšin/Bautzen
Zamolwita redaktorka: Trudla Malinkowa, Goethow/Goethestraße 40, 02625 Budyšin/Bautzen (tel./fax: 0 35 91/60 07 11, e-mail: PomhajBoh@gmx.de)
Čiść: MAXROI Graphics GmbH, Zhorjela
Postvertriebsnummer: F 13145

Zhotowjenje a rozšěrjenje: Ludowe nakładnistwo Domowina, Tuchmacherstr. 27, 02625 Bautzen

Přinoški a dary: Serbske ewangelske towarstwo, Konto-Nr. 1 000 083 167, Kreissparkasse Bautzen, BLZ 855 500 00

Pomhaj Bóh wuchadza mjesačne. Spěchuje so wot Založby za serbski lud. Lětny abonement plaći 8 €.